

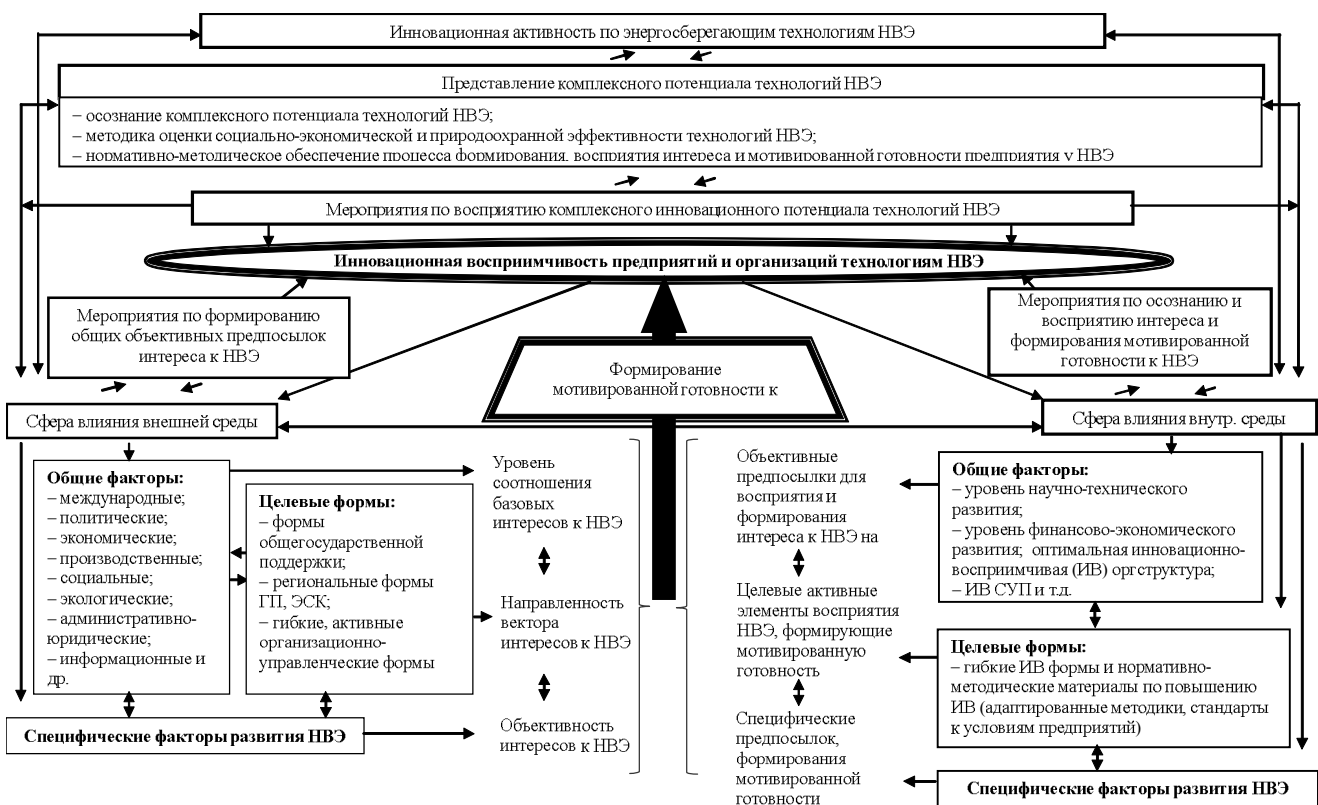
В. Г. Дюжев,
к. э. н., профессор кафедры организации производства и управления персоналом,
Национальный технический университет "Харьковский политехнический институт"

ФОРМИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ВОСПРИИМЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ К ТЕХНОЛОГИЯМ НЕТРАДИЦИОННОЙ ВОЗОБНОВЛЯЕМОЙ ЭНЕРГЕТИКИ НА ОСНОВЕ СИСТЕМЫ ФАКТОРОВ ВНЕШНЕЙ И ВНУТРЕННЕЙ СРЕДЫ ПРЕДПРИЯТИЯ

Предложена система общих, целевых и специфических факторов внешней и внутренней среды предприятия, повышающих инновационную восприимчивость и формирующих мотивированную готовность к использованию технологий нетрадиционной возобновляемой энергетики. Показана важность системного подхода для предприятий Украины в рамках реализации Киотского протокола и формирования потенциала "зеленых инвестиций".

Ключевые слова: инновационная восприимчивости, нетрадиционная возобновляемая энергетика, Киотский протокол, факторы внутренней и внешней среды.

Анализ институциональных проблем, препятствующих реализации энергосберегающих инноваций, в том числе в сфере нетрадиционной возобновляемой энергетики (НВЭ) показал, что они имеют комплексный характер и системно влияют на потенциал внутренней среды предприятий Украины, определяя при этом степень их инновационной восприимчивости (ИВ) к данным технологиям. Комбинация этих факторов на данный момент не

Рис. 1. Комплексная система взаимодействия факторов в процессе формирования ИВ к технологиям НВЭ

способствует выработке эффективных механизмов согласованной реализации технологий НВЭ.

Комплекс факторов, которые воздействуют на инновационную восприимчивость (ИВ) предприятия, можно представить в виде системы общих, целевых, специфических факторов. В свою очередь — они подразделяются на факторы внешней и внутренней среды. Обобщенное их влияние на ИВ можно представить на рис. 1.

Как видно из схемы, к общим факторам внешней среды можно отнести следующие: международные, политические, правовые, экономические, экологические, социальные, научно-технические и др., которые формируют общее состояние внешней среды предприятия [1; 2]. При этом следует отметить, что в современных условиях Украина является одним из крупнейших представителей на рынке выбросов из стран, которые ратифицировали Киотский протокол.

О масштабах данного рынка свидетельствует готовность ЕБРР выделять 2—4,6 миллиарда долларов в год странам с переходной экономикой для осуществления проектов совместного инвестирования. При правильной государственной политике Украина сможет максимально использовать такую возможность. Разработана программа, согласно которой для Украины предложены 36 проектов совместного внедрения на сумму более 700 миллионов долларов, начало реализации которой должно дать толчок для широкого развертывания мероприятий по данному направлению.

К факторам внутренней среды можно отнести уровень научно-технического, финансово-экономического развития предприятия, уровень развития системы управления персоналом (СУП), прогрессивный тип организационной структуры и т.п.

Кроме этого, как связующее звено между факторами внешней и внутренней среды выступает нормативно-методические факторы, которые, воздействуя на ИВ, позволяют сформировать адекватные связи между данными средами, что подтверждается в некоторых источниках [3].

Таблица 1. Анализ сфер влияния и системы факторов оценивающих ИВ к НВЭ для предприятий и организаций

Блок 1 — Инновационная активность

	Факторы влияющие на ИВ	Пути влияния на инновационную восприимчивость предприятий к технологиям НВЭ
I. Ин. акт	1.1. Совокупность, масштаб и степень инновационных предложений по НВЭ	— по мере увеличения инновационных предложений, увеличивается всеобщее понимание необходимости внедрения энергосберегающих технологий, что является первичной стадией восприимчивости.

Блок 2 — Представление комплексного потенциала НВЭ

	Факторы влияющие на ИВ	Пути влияния на инновационную восприимчивость предприятий к технологиям НВЭ
2. Представление комплексного потенциала НВЭ	2.1. Представление комплексного потенциала НВЭ	— недостаточное представление инновационного потенциала НВЭ не обеспечивает ИВ; — методический подход по представлению комплексного потенциала повышает ИВ; — методики комплексной оценки социально-экономической и эколого-техногенной эффективности технологий НВЭ повышает ИВ
	2.2. Инновационно-восприимчивая методика оценки социально-экономической и эколого-техногенной эффективности НВЭ	— типовые нормативно-методической процедуры комплексной оценки инновационного потенциала повышают ИВ предприятий к НВЭ; — типовые методы оценки комплекса эффектообразующих факторов повышают ИВ; — формирование перечней типовых полезных эффектов и негативных воздействий повышает ИВ; — конкретизация направлений формирования денежных потоков от реализации возможностей НВЭ повышает ИВ
	2.3. Мероприятия по реализации комплексного инновационного потенциала НВЭ	— определение оптимальных взаимосвязей организационно-управленческих структур по внедрению технологий НВЭ — повышает ИВ; — формирование поэтапного плана организационно-технических и социально-экономических мероприятий на основе типовых стандартов предприятия повышает инновационную восприимчивость к НВЭ.

Блок 3 — Система факторов внешней среды

	Факторы влияющие на ИВ	Пути влияния на инновационную восприимчивость предприятий к технологиям НВЭ
3. Система факторов внешней среды	3.1. Социально-экономические факторы	— уровень развития общественно-экономического воспроизводства побуждает к инновационной активности и ИВ к НВЭ или тормозит данные процессы.
	3.2. Политико-правовые факторы	— отражение в текущих политических решениях и законодательных актах, потребности общественного воспроизводства к интенсивному типу развития, повышает мотивацию к инновационной активности
	3.3. Научно-технические и информационные факторы	— уровень развития науки и технологии (общегосударственной и общемировой), обуславливает его доступность, повышая при этом ИВ к НВЭ.
	3.4. Социокультурные факторы	— направленность модели общего поведения, установок, жизненных ценностей, рационального использования энергии и т.п., повышает ИВ к НВЭ.
	3.5. Экологические факторы	— повышение роли охраны окружающей среды в социально-экономической деятельности, повышает ИВ к НВЭ.

Блок 4 — Система факторов внутренней среды

	Факторы влияющие на ИВ	Пути влияния на инновационную восприимчивость предприятий к технологиям НВЭ
4. Система факторов внутренней среды	4.3. Уровень финансово-экономического развития	— формирование доходных денежных потоков от внедрения технологий НВЭ, способствует росту инновационной активности и повышает ИВ предприятия.
	4.4. Уровень научно-технического развития	— технический уровень оборудования, наличие передовых технологий, уровень подготовки персонала, наличие опытно-экспериментальной базы и т.п. объективно повышают ИВ предприятия.
	4.1. Тип организационной структуры	— совершенствование организационной структуры предприятий и организаций с целью повышения инновационной активности повышает ИВ к НВЭ; — состав и система взаимосвязей подразделений в рамках организационной структуры, формирует тот или иной тип и степень ее инновационной восприимчивости.
	4.2. Уровень развития системы управления персоналом (СУП)	— совершенствование СУП, повышает ИВ к НВЭ; — состав подсистем и функций, их фактическое функционирование и уровень развития в рамках СУП, повышает или тормозит степень ИВ к НВЭ.

Укрупнено систематизацію факторів і характерів їх впливу на ІВ підприємства можна представити в табл. 1 [5].

На ряду, з общими факторами зовнішньої і внутрішньої середовища, формуючими ІВ підприємств до технологій НВЗ, як було показано на схемі, існують і інші групи факторів [4]:

1) природно-кліматичні, які характеризують наявність і інтенсивність фактора в місці дислокації підприємства;

2) цільові зовнішні, характеризують наявність конкретних форм фінансової, організаційної, рекламної, інжинірингової і т.п. державної і регіональної підтримки підприємства;

3) цільові організаційно-управлінські фактори підприємства, які активізують внутрішню середовище підприємства до технологій НВЗ, наприклад, гнучкі інноваційно-всприимчиві групи, інноваційно-орієнтовані блоки в організаційно-управлінській структурі підприємства;

4) інноваційні системи застосування (ІСП) технологій НВЗ, які передбачають розробку типових ІСП і попереднє ознайомлення з різними типовими варіантами застосування технологій даного типу в різних умовах роботи підприємства;

5) наявність нормативно-методичної бази, яка передбачає розробку типових стандартів по формуванню і реалізації заходів по застосуванню технологій НВЗ.

Розгляд комплексів факторів, формуючих ІВ до НВЗ, аналіз їх стану і перспектив розвитку, а також низький фактичний рівень вразливості до технологій НВЗ в Україні показують необхідність формування цільової інноваційно-всприимчивої підходи (ЦІПВ) по виробленню умов ефективної ІВ до НВЗ.

Література:

1. Функції управління розвитком інноваційної вразливості організації / Н.П. Масленникова // Менеджмент сьогодні. — 2006. — № 2. — С. 106—112.

2) Осыка А.П. Економічні і організаційно-правові проблеми інноваційної діяльності: монографія / А.П. Осыка. — Донець: ІЗП НАН України, 1999. — 368 с.

3. Ільєшенко С.Н. Інноваційне розвиток ринкових можливостей: проблеми управління: монографія / С.Н. Ільєшенко. — Суми: ВВП "Мрія-1" ЛТД, 1999. — 22 с.

4. Баранчев В.П. / Управління інноваціями / В.П. Баранчев, Масленникова Н.П., Мишин В.М. — Москва: Юрайт. — 2009. — 711 с.

5. Дюжев В.Г. Гнучкі інноваційно-всприимчиві групи як один з методів підвищення інноваційної вразливості підприємств і організацій / В.Г. Дюжев, С.В. Сусликов, Е.А. Тимофєєва // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут". Технічний прогрес і ефективність виробництва. — Харків.: НТУ "ХПІ", 2009. — № 36-1. *Стаття надійшла до редакції 11.04.2012 р.*

ДО УВАГИ АВТОРІВ!

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛУ:

— відомості про автора (авторів): ім'я, по батькові, прізвище, вчене звання, вчений ступінь, посада і місце роботи, службова і домашня адреси (з поштовим індексом), контактний телефон;

— УДК;

— назва статті мовою оригіналу та англійською мовою;

— коротка анотація (2—4 речення) мовою оригіналу та англійською мовою;

— ключові слова;

— текст статті повинен мати такі необхідні елементи: вступ (формулюється наукова проблема, ступінь її вивченості, актуальність цієї частини проблеми, якій присвячена стаття), постановка задачі (формулюються мета і методи дослідження), результати (викладається система доведень запропонованої гіпотези, обґрунтовуються наукові результати), висновки (вказується наукова новизна, теоретична і практична значущість результатів дослідження, перспективи подальших розробок з цієї теми). Розділи повинні бути виділені;

— обов'язковий список використаних джерел у кінці статті;

— обсяг статті — 12—25 тис. знаків (як виняток, не більше 40 тис. знаків);

— шрифти найпоширенішого типу, текстовий шрифт та шрифт формул повинні бути різними;

— ілюстративний матеріал повинен бути поданий чітко і якісно у **чорно-білому** вигляді. Посилання на ілюстрації в тексті статті обов'язкові. До графіків та діаграм мають бути подані таблиці, на основі яких вони збудовані;

— разом із друкованою статтею треба подати її електронний варіант на CD носії або електронною поштою. Файл статті повинен бути збережений у форматі DOC для MS Word. Схеми, рисунки та фотографії слід записувати окремими графічними файлами форматів TIF, BMP, JPG, в імені яких зазначається номер ілюстрації у статті, наприклад pict 4.tif.

Редакція залишає за собою право на незначне редагування і скорочення, а також літературне виправлення статті (зі збереженням головних висновків та стилю автора). Надані матеріали не повертаються.

Адреса редакції: 04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

для листування: 04112, м. Київ, а/с 61; economy_2008@ukr.net

Тел.: (044) 458-10-73, 223-26-28, 537-14-33